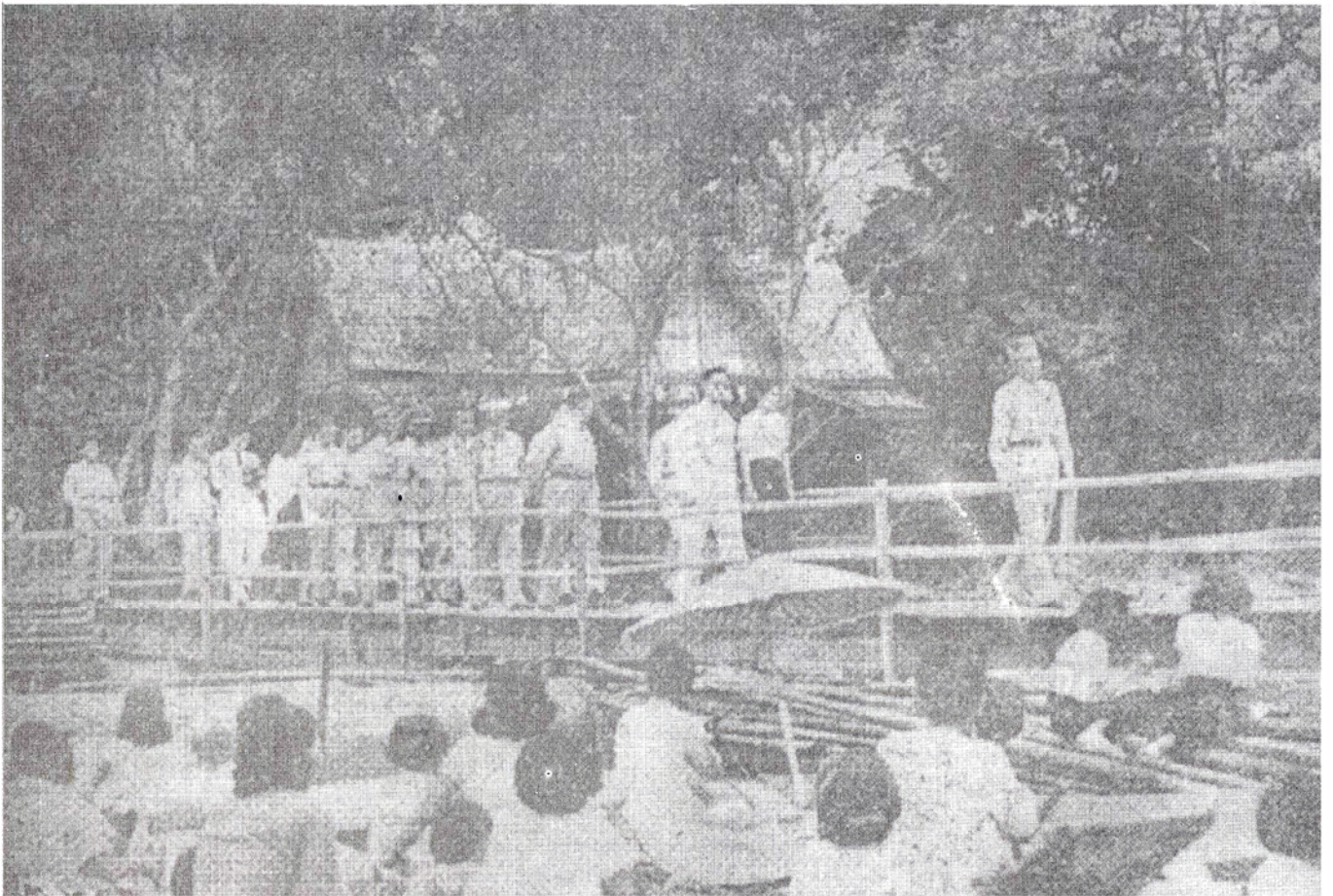

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

เสด็จสวนกุเรียนเมืองนนท์ เมื่อ ๕๓ ปีก่อน

ชาวเมืองนนท์มาลอบเรือเฝ้าชมพระบารมี

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงสอยมั่งคุด

ในสวนของนายประวิทย์ สงวนเงิน

6 ข้าครูของวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๘๖ มีฝนตกลงมา แต่พอล่วงเข้าตอนสายอากาศกลับปลอดโปร่ง ท้องฟ้าแจ่มใสขึ้นเสมือนหนึ่งเป็นศกุนิมิตอันดี ครั้นเวลาประมาณ ๑๐ น.เศษ เรือพระที่นั่ง "ตะวันส่องแสง" ซึ่งติดตามด้วยเรือ "ประจำทวีป" และขบวนเรืออารักขา ก็แล่นเข้าเขตจังหวัดนนทบุรี ผมและครอบครัวของป้า พร้อมประชาชนที่มาคอยเฝ้าชมพระบารมีทั้งบนฝั่งซึ่งลอยเรืออยู่ในน้ำ ต่างเปล่งเสียงทรงพระเจริญแล้วไชโยโห่ร้องขึ้นอื้ออึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงโบกพระหัตถ์ซ้ำๆ ขณะที่เรือแล่นเอื่อยขึ้นไปตามลำน้ำ จนกระทั่งถึงบ้านชั้นเดียวหลังใหญ่ทาสีครามอ่อน ซึ่งปลูกอยู่ริมน้ำที่ตำบลบางกะสอ เรือจึงชะลอเครื่องยนต์เบาลง และเข้าจอดเทียบท่าสะพานน้ำ ซึ่งจัดถวายไว้เป็นพิเศษ ขณะนั้นเองพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฉลองพระองค์ชุดสากลสีขาว พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงก้าวขึ้นจากเรือด้วยพระพักตร์อันยิ้มแย้ม แสดงถึงความเบิกบานพระราชหฤทัย ประชาชนชาวนนทบุรีที่มาคอยเฝ้าแทนจึงได้มีโอกาสชมพระบารมีพระมหากษัตริย์และพระบรมราชินีนาถของคนไทยทั้งชาติอย่างเต็มตา และใกล้ชิดเป็นครั้งแรกในคราวนั้นเอง

ข่าวเกี่ยวกับการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์จะเสด็จประพาสจังหวัดนนทบุรี เพื่อทอดพระเนตรสวนทุเรียน อันเป็นผลไม้ที่ขึ้นชื่อลือชาของจังหวัดนนทบุรี ตลอดจนความเป็นอยู่ของราษฎรนั้น ประชาชนได้มีโอกาสทราบกันล่วงหน้ามาบ้างแล้ว เพราะเมื่อคืนวันที่ ๘ มิถุนายน ศกเดียวกัน ขุนบุรีภิรมย์กิจ (พริ้ม จารุมาศ) ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีก็ได้รับข่าวจากกระทรวงมหาดไทยว่า เนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปรารภใครจะได้เสด็จฯ เยี่ยมเยียนราษฎร ซึ่งมีอาชีพในทางทำสวนทุเรียน เพราะจังหวัดนนทบุรีคนนั้นได้ชื่อว่า เป็นจังหวัดที่มีสวนทุเรียนมากที่สุดในประเทศไทย รวมทั้งปลูกทุเรียนชนิดดีมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมทั่วไปด้วย จึงขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาว่า ควรเลือกเอาสวนทุเรียนแห่งใด สำหรับจะเสด็จประพาสคราวนั้นจึงจะเป็นการเหมาะสม ซึ่งกระทรวงมหาดไทยจะได้นำความกราบบังคมทูลให้ทรงทราบเพื่อกำหนดการต่อไป อนึ่ง ในการเสด็จฯ คราวนั้นทรงมีพระราชประสงค์จะให้เป็นส่วนพระองค์

แม้ว่าจังหวัดนนทบุรีจะเป็นจังหวัดซึ่งมีประชาชนประกอบอาชีพในทางสวนทุเรียนมากที่สุด และดีที่สุดในเรื่อง หากแต่ในระหว่างนั้นปรากฏว่าทุเรียนกำลังจะวายใกล้หมดฤดูให้ผลแล้ว ถึงจะมีบ้างก็คงเป็นเพียงบางสวนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ในตอนกลางคืนวันเดียวกันนั้นเอง ผู้ว่าราชการ

จังหวัดพร้อมด้วยรองผู้บังคับการตำรวจและข้าราชการอีก ๒-๓ นาย จึงต้องลงเรียนตระเวนตามสวนทุเรียนเริ่มแต่เชิงสะพานพระราม ๖ มุ่งไปยังสวนทุเรียนที่มีชื่อและใหญ่ที่สุดก่อนเป็นแห่งแรกที่ตำบลบางกรวย ซึ่งเป็นสวนของกำนันสวัสดิ์ โชติกานนท์ ก็ปรากฏว่าหากนำเสด็จประพาส จะเป็นการไม่สะดวกเพราะต้องนำเรือผ่านเข้าคลองเล็ก มีแต่อยู่ริมน้ำเช่นสวนอื่นๆ จากสวนนี้ไปสวนอื่นนั้น ครึ่งคืนก็ยังมีได้พบสวนที่เหมาะสมแก่การนำทอดพระเนตร เพราะสวนมากเก็บผลทุเรียนหมดแล้ว จึงได้สวนทุเรียนซึ่งค่อนข้างใหญ่และมีชื่อเสียงของบางกรวย เพราะเจ้าของกู้ไว้ได้แต่เมื่อคราวน้ำท่วมใหญ่ปี พ.ศ.๒๔๘๕ เป็นของนายประวิทย์ สงวนเงิน ครั้งแรกต้องเจรจากันอยู่นาน ต่อเมื่อทราบว่าจะนำพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาส จึงไม่ขัดข้องแต่ก็แจ้งว่าเกรงจะปฏิบัติอะไรไม่ถูกต้องตามพระราชประสงค์ เพราะไม่สู้เข้าใจระเบียบพิธีในการเฝ้าแทน จึงต้องชี้แจงให้เข้าใจว่า การเสด็จประพาสสวนทุเรียนครั้งนั้น เนื่องด้วยทรงปรารถนาจะได้เยี่ยมเยียนราษฎร และทอดพระเนตรสวนทุเรียนเป็นส่วนพระองค์ ซึ่งนับว่าเป็นพระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้น จึงไม่ควรเกรง

หลังจากออกไปสำรวจพบสวนทุเรียนที่จะนำเสด็จฯ ทอดพระเนตรได้แล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงรายงานกระทรวงมหาดไทยให้ทราบ และได้รับมอบหมายให้กลับไปจัดการในเรื่องที่ประทับ การจัดสร้างพลับพลาประทับชั่วคราวได้เลือกใช้ที่ดินริมน้ำใกล้สวนทุเรียนแห่งนั้น โดยกรมราชทัณฑ์ได้จัดนักโทษประมาณ ๑๐๐ คนมาช่วยเหลือในการดำเนินการนี้ เพื่อให้เสร็จทันตามกำหนด พลับพลาสร้างขึ้นด้วยไม้มีสะพานทอดลงไปถึงท่าน้ำยาวประมาณ ๓๐ เมตร เพื่อป้องกันความชุกชุกในเวลาเสด็จฯ กลับ ขณะนำลงคลองแห่งนี้ นอกจากนั้นยังสร้างประรำสำหรับผู้ติดตามนั่งพักผ่อนอีกสองแห่งใกล้ๆ กัน เชื่อมถึงกันโดยตลอด ส่วนทางที่จะเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสวนทุเรียนใช้ไม้กระดานปูบนคันสวนคู่กันสองแผ่นโดยตลอดจนกระทั่งถึงพลับพลาที่ประทับ แต่เนื่องด้วยระหว่างนั้นผลทุเรียนซึ่งยังมีได้เก็บจากต้น เพราะใครจะถวายให้ทอดพระเนตรใกล้ชิดก็ใกล้จะสุกแล้ว จึงเกรงว่าอาจหล่นลงมาได้ เจ้าหน้าที่จึงจัดหาลวดนำขึ้นไปผูกไว้เป็นการป้องกันผลทุเรียนหล่น

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถเสด็จขึ้นจากเรือพระที่นั่ง พร้อมทั้งขบวนผู้ติดตาม มีหม่อมบัว กิติยากร ม.ร.ว.บุษบา กิติยากร หม่อมทิววงศ์ ถวัลย์ศักดิ์ เลขานุการสำนักพระราชวัง หลวงเดชสหกรณ์ องคมนตรี พล.ท.บุญญิต เทพหัสดินทร์ รัฐมนตรีว่าการมหาดไทย พระนิกรบดี อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฯลฯ ขุนบุรีภิรมย์กิจ ผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมกับคณะเทศมนตรีเมืองนนทบุรี มีนายบุญช่วย ภูโลภาก, นายสถิตย์ โสภารัตน์ และนายสมาน สุขมาก ได้มาคอยเฝ้าเพื่อนำเสด็จฯ ทอดพระเนตรตามทางที่ได้จัดสร้างไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยและมีพระราชปณิธานผู้ติดตามเสด็จถึงชนิดและวิธีปลูกตลอดจนการใช้ปุ๋ยและการทำนุบำรุง เมื่อเสด็จฯ ผ่านต้นใดที่มีผลเจ้าของสวนก็จะให้คนขึ้นไปเก็บมานำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย จนกระทั่งถึงต้นมังคุด จึงถวายกะจงบ (ไม้สอยซึ่งเตรียมไว้) และทรงสำราญพระอิริยาบถอยู่ตลอดเวลา

ระหว่างทางเสด็จพระราชดำเนินที่จัดขึ้น มีประชาชนชาวสวนมาคอยเฝ้าถวายความจงรักภักดีอยู่ใกล้ชิด บางคนนำทุเรียนมาทูลเกล้าฯ ถวาย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้เป็นรายรายละบาท พร้อมด้วยเงินเหรียญทองชนิด ๕๐ สตางค์ห่อผ้าขาวอีก ๑ ตำลึง (๔ บาท) มีหญิงชรารายหนึ่งอายุ ๘๐ เศษ อุทิศสาส์นเดินทางมาจากบางซื่อเมื่อทราบข่าวการเสด็จฯ ได้นำดอกบัวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสองกำ และกราบบังคมทูลถึงความทุกข์ยากคับแค้น ก็พระราชทานพระราชทรัพย์พิเศษ ๒๐๐ บาท ด้วยพระพักตร์ยิ้มแย้ม และทรงมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎรที่มาคอยเฝ้าฯ โดยมีได้ถือพระองค์ ยิ่งความปลาบปลื้มยินดียินดีแก่ประชาชน ให้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ในโอกาสนั้นนายประวิทย์เจ้าของสวนได้นำทุเรียนซึ่งเตรียมไว้ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อขอให้ทรงปลูกเป็นที่ระลึกด้วย

ภายหลังที่เสด็จฯ ทอดพระเนตรสวนทุเรียนแล้ว จึงเสด็จฯ ขึ้นพลับพลาที่ทางการจัดถวายเป็นที่ประทับชั่วคราว ทางเรือนจำบางขวาง ได้จัดพระเก้าอี้ที่ประทับซึ่งประดิษฐ์ด้วยไม้ไผ่ฝีมือประณีต พร้อมทั้งโต๊ะเสวยซึ่งทำด้วยไม้ไผ่ดงงาม ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งถามว่า เป็นฝีมือคนไทยทำหรือ และเมื่อมีผู้ทูลตอบไปไซ้ ก็ทรงรับสั่งชมเชยว่า คนไทยเราก็ทำอะไรได้เก่งมากเหมือนกัน พระเก้าอี้ที่ประทับและโต๊ะเสวยชุดไม้ไผ่นั้นทางเรือนจำได้นำทูลเกล้าฯ ถวายด้วยเมื่อเวลาเสด็จฯ กลับ

ระหว่างประทับบนพลับพลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยนพระอิริยาบถบ่อยๆ และทอดพระเนตรภูมิประเทศรอบๆ ด้วยความพอพระราชหฤทัย เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดนำเสด็จฯ ทอดพระเนตร บรรดาแม่ค้าอาหารเรือซึ่งจอดอยู่ที่ท่าหน้า บรรดาเรืออาหารที่มาจอดอยู่นั้นทางจังหวัดได้เตรียมมาก่อน เช่น เรือโอศกริม (ชนิดสีขาวยาวไล่มาพร้อมอ้วนตัวลิสง ที่เจ๊กหาบเร่ขาย) พนักงานเรือนจำเป็นผู้จัดมา, กล้วยแขกและกล้วยข้าวเม้าทอด ทรายปลัดจังหวัดร่วมกับครัวสวัสดิ์จิตมา, ข้าวแกง มีแกงไก่และแกงปลาไหล ทรายยานายอำเภอและครูสตรีร่วมกันจัดมา, ก้วยเตี่ยว บะหมี่ แม่ค้าในตำบลบางบัวทองเป็นผู้จัดมา, ขนมจีนน้ำยาและขนมจีนชวาน้ำ ทรายรอรองผู้กำกับการค้าตรวจ และอัยการจังหวัดร่วมกันจัดมา นอกจากนี้ยังมีอาหารที่กระทรวงมหาดไทยจัดมาสมทบอีกด้วย

ระหว่างที่ประทับพักผ่อนบนพลับพลา เจ้าหน้าที่ได้นำน้ำมะพร้าวเผา และมังคุดขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อเสวยก่อนถึงเวลาพระกระยาหารกลางวัน ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งกับผู้ใกล้ชิด อยู่จนเวลา ๑๓.๐๐ น. จึงมีรับสั่งให้มหาดเล็กกระงับการตั้งโต๊ะเสวยจากพระกระยาหารที่ทางการจัดเตรียมมาในเรือพระที่นั่ง เพราะมีพระราชประสงค์จะเสวยอาหารพื้นเมืองที่ทางจังหวัดจัดมาทางเรือ และเมื่อมหาดเล็กนำพระสุพรรณภาชน์ซึ่งเคยใช้บรรจุพระกระยาหารเสวยประจำ ลงไปใส่บะหมี่จากเรือขึ้นมาก็ไม่โปรดอีก กลับรับสั่งให้แม่ค้าจัดขึ้นมามากด้วยขามและตะเกียบสีต่างๆ และประทับเสวยอยู่บนพระเก้าอี้ มิได้ประทับโต๊ะเสวยที่เตรียมไว้ ทรงยกขามและใช้ตะเกียบด้วยพระอิริยาบถเช่นเดียวกับสามัญชน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระอารมณ์เบิกบานและเสวยได้มากเป็นพิเศษ โปรดแกงปลาไหลและโอศกริมเป็นพิเศษ

ต่อจากนั้นได้พระราชทานพระราชทรัพย์เป็นเหรียญทองชนิด ๕๐ สตางค์ห่อผ้าขาวจำนวน ๑ ตำลึง เป็นเงินกันดุงแก่แม่ค้าทุกคนที่จัดหาอาหารมาถวาย มีแม่ค้าหลายคนที่ได้รับพระราชทานพระราชทรัพย์กันดุงแล้วก็ปลื้มปิติจนต้องชบน้ำตาของตัวเอง เจ้าหน้าที่ได้จัดฉีกทุเรียนขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย โดยฉีกออกแล้วใส่พานนากทั้งเปลือก ทุเรียนที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายมีชนิดต่างๆ กัน เช่น ก้านยาว กบ มะไฟ ซึ่งล้วนแต่เป็นทุเรียนชนิดที่มีชื่อเสียง กำนันสวัสดิ์ซึ่งเป็นเจ้าของสวนทุเรียนใหญ่ที่สุดในจังหวัดนนทบุรีในสมัยนั้น และชำนาญในเรื่องทุเรียนเพราะเป็นอาชีพมาแต่เดิม ได้เลือกคัดถวายแต่ชนิดที่กำลังเริ่มสุกใหม่ๆ ทั้งสิ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงหยิบขึ้นเสวยได้โดยไม่เปรอะเปื้อนพระหัตถ์ โปรดและตรัสชมทุเรียนกบว่า มีรสหวานและมันจัดมาก

หลังจากเสวยพระกระยาหารกลางวันแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ก็ได้มีพระราชกระแสรับสั่งและมีพระราชปฏิสันถารกับผู้ติดตามและเฝ้าอยู่ในบริเวณนั้น จนกระทั่งใกล้เวลา ๑๔.๐๐ น. จึงได้เสด็จฯ กลับโดยผ่านขึ้นประทับบนบ้านเจ้าของสวนทุเรียนแล้วตรัสถามถึงความเป็นอยู่ และอาชีพที่กำลังกระทำอยู่ แล้วได้พระราชทานให้พระโอสถมวณณมเงินจาริกพระปรมาภิไธยย่อให้แก่นายประวิทย์สงวนเงิน ๑ ทิป และพระราชทานพระราชทรัพย์ให้แก่ผู้ที่มาคอยเฝ้าติดตามในการเสด็จฯ ครั้งนี้คนละ ๑๐๐ บาท พร้อมกับเงินเหรียญ ๑ ตำลึงแล้วจึงเสด็จฯ ลงประทับเรือพระที่นั่ง ก่อนที่จะทรงก้าวลงเรือได้หันกลับไปรับสั่งแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งมาคอยเฝ้ารับและนำเสด็จฯ ด้วยประโยคสั้นๆ ว่า “ขอบใจทุกคน” พร้อมกับทรงถ่ายภาพผู้มาคอยส่งเสด็จฯ ด้วยพระองค์เอง เมื่อเรือเคลื่อนออกจากท่าก็ทรงโบกพระหัตถ์ด้วยพระอาการร่าเริงแจ่มใส บรรดาผู้ที่เฝ้าอยู่ในบริเวณนั้นเปล่งเสียง “ทรงพระเจริญ” แล้วไชโยด้วยความปลาบปลื้ม และตื่นตันในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ภาพแห่งความปลาบปลื้มปิติของพลกนิกรในเดือนมิถุนายนเมื่อ ๕๓ ปีก่อน ทั้ง ๒ ภาพที่นำมาเสนอในวันอาทิตย์นี้ ก็เป็นภาพที่หายากมากที่สุดในปัจจุบัน.